

Name: _____

Class: _____

Section: _____

Date: __/__/__

Marks: __/100

શબ્દ વ્યુત્પત્તિ

Etymology • Std 5 Grammar
GSEB ધોરણ ૫ • Word Layer • શબ્દો ની મૂળ ઉત્પત્તિ

Medium level

35 min

8 Exercises

Std 5

100 marks

નિયમ (The Rule)

શબ્દ વ્યુત્પત્તિ

વ્યુત્પત્તિ એ શબ્દ ની મૂળ ઉત્પત્તિ + અર્થ ની વાર્તા છે. ઘણા ગુજરાતી શબ્દો સંસ્કૃત, અરબી, ફારસી, અંગ્રેજી થી આવ્યા. દા.ત., "ગુલાબ" ફારસી થી, "પુસ્તક" સંસ્કૃત થી, "બેન્ક" અંગ્રેજી થી. વ્યુત્પત્તિ સમજવાથી શબ્દ યાદ રાખવાનું સહેલું.

મુખ્ય મુદ્દો (Key Concept)

શબ્દો ની મૂળ ઉત્પત્તિ

ઉદાહરણો (Examples) - 5 Cases

1 ગુલાબ

→ ફારસી "ગુલ" = ફૂલ

2 પુસ્તક

→ સંસ્કૃત - પુસ્ + તક

3 મકાન

→ અરબી - રહેવાનું સ્થાન

4 બેન્ક

→ અંગ્રેજી - અંગ્રેજો થી

5 રાજદૂત

→ સંસ્કૃત - રાજા + દૂત

Pattern Recognition

આ ઉદાહરણો માં શબ્દો ની મૂળ ઉત્પત્તિ નો pattern જુઓ. દરેક case માં શું common છે? Practice કરી ને identify કરવાનું શીખો.

યાદ રાખવા જેવું (Remember)

આ વ્યાકરણ ના નિયમ ને રોજ ૩ વખત વાંચો. ઉદાહરણો સાથે જોડી રાખો. દરરોજ ની writing માં apply કરો.

1 ઓળખો (Identify) 5 marks • 4 min

નીચે દિ ગયેલા શબ્દો નો પ્રકાર/category ઓળખો:

1. ગુલાબ

2. બેન્ક

3. મકાન

4. પુસ્તક

5. ચા

2 પ્રકાર બતાવો (Classify) 5 marks • 4 min

આ શબ્દો કયા પ્રકાર ના છે?

1. પૃથ્વી નો અર્થ?

2. મિત્ર નો અર્થ?

3. જૂતા નો અર્થ?

4. કમ્પ્યુટર નો અર્થ?

5. ઈન્ટરનેટ નો અર્થ?

3 ખાલી જગ્યા (Fill Blanks) 5 marks • 4 min

યોગ્ય શબ્દ થી ખાલી જગ્યા પૂરો:

1. _____ (ફારસી "ગુલ" = ફૂલ)

2. _____ (સંસ્કૃત - પુસ + તક)

3. _____ (અરબી - રહેવાનું સ્થાન)

4. _____ (અંગ્રેજી - અંગ્રેજો થી)

5. _____ (સંસ્કૃત - રાજા + દૂત)

4 પ્રયોગ કરો (Apply) 5 marks • 5 min

નીચે દિ ગયેલા concept (શબ્દો ની મૂળ ઉત્પત્તિ) નો ઉપયોગ કરી ને 3 વાક્ય બનાવો:

---

5 MCQ - Multiple Choice 5 marks • 4 min**Q1. "ગુલાબ" કયા ભાષા થી?**

- (a) સંસ્કૃત (b) અરબી
(c) ફારસી (d) અંગ્રેજી

Q2. "બેન્ક" કયા ભાષા થી?

- (a) સંસ્કૃત (b) ગુજરાતી
(c) ફારસી (d) અંગ્રેજી

Q3. "પુસ્તક" કયા ભાષા થી?

- (a) સંસ્કૃત (b) અરબી
(c) ફારસી (d) અંગ્રેજી

Q4. વ્યુત્પત્તિ સમજવા થી?

- (a) શબ્દ યાદ રહે (b) ગૂંચવણ વધે
(c) કોઈ ફેર નહીં (d) કંઈ નહીં

Q5. "રાજદૂત" નો અર્થ?

- (a) રાજા નો દૂત (b) રાજા નો પુત્ર
(c) રાજા નો સેવક (d) રાજા નો મિત્ર

6 જોડી (Match) 5 marks • 3 min**Gujarati Word**

- ગુલાબ
- બેન્ક
- મકાન
- પુસ્તક
- ચા

Type/Category

- ચીની
- સંસ્કૃત
- અરબી
- અંગ્રેજી
- ફારસી

7 સાચું/ખોટું (True/False) 5 marks • 3 min

- "ગુલાબ" - ફારસી "ગુલ" = ફૂલ T F
- "પુસ્તક" - સંસ્કૃત - પુસ + તક T F
- "મકાન" - અરબી - રહેવાનું સ્થાન T F
- "બેન્ક" - અંગ્રેજી - અંગ્રેજો થી T F
- "રાજદૂત" - સંસ્કૃત - રાજા + દૂત T F

8 પ્રયોગ (Application) 5 marks • 5 min

આ topic (શબ્દ વ્યુત્પત્તિ) નો ઉપયોગ કરી ને એક ફકરો લખો:

શું તમે જાણો છો? (Did You Know?)

- ! આ વ્યાકરણ નો concept (શબ્દો ની મૂળ ઉત્પત્તિ) સંસ્કૃત આધારિત છે.
- ! આ rule દરરોજ ની વાતચીત માં વપરાય - સહજ ભાષા!
- ! આ topic Std 6+ માં વધારે વિગતે આવશે.

સામાન્ય ભૂલો (Common Mistakes)

✗ બધાં શબ્દ ગુજરાતી	✓ ઘણા ભાષાઓ થી આવ્યા
✗ વ્યુત્પત્તિ બિનજરૂરી	✓ યાદ રાખવા માં મદદ
✗ મૂળ અર્થ ભૂલવો	✓ મૂળ થી અર્થ સ્પષ્ટ

Cross-Curricular Connections

- > **History:** ભાષાઓ નો ઇતિહાસ
- > **Geography:** કયા દેશ થી શબ્દ આવ્યો
- > **Linguistics:** ભાષાશાસ્ત્ર

Bonus Challenge (+5 marks)

આ વ્યાકરણ નો ઉપયોગ કરી ને એક નાની વાર્તા લખો (૫-૭ વાક્ય). દરેક વાક્ય માં આ rule વાપરો.

ચર્ચા પ્રશ્નો (Discussion Questions)

- Q1.** તમારા favorite શબ્દ ની વ્યુત્પત્તિ શોધો.
- Q2.** આ વ્યાકરણ રોજિંદા જીવનમાં ક્યાં વપરાય?
- Q3.** આ rule તમે ક્યા ઉદાહરણ માં વાપર્યું?

Project Ideas (Extended Learning)

- P1:** આ topic વિશે ૧ chart બનાવો - rule + examples
- P2:** આ વ્યાકરણ ના ૧૦ examples એક notebook માં લખો
- P3:** આ rule વાપરી ને એક નિબંધ લખો

Reading Recommendations

NCERT Std 5 Gujarati Grammar textbook

"શબ્દ વ્યુત્પત્તિ" પર online videos જુઓ

balgujarati.com/std5/grammar/

Self-Evaluation Rubric

Criteria	Excellent (4)	Good (3)	Avg (2)	Need Practice (1)
Rule Understanding	☐	☐	☐	☐
Identifying Examples	☐	☐	☐	☐
Application Skills	☐	☐	☐	☐
Writing Practice	☐	☐	☐	☐

✓ ANSWER KEY - All 8 Exercises

Exercise 1 - Identify (5 marks):

1. 1. ગુલાબ → ફારસી
2. 2. બેન્ક → અંગ્રેજી
3. 3. મકાન → અરબી
4. 4. પુસ્તક → સંસ્કૃત
5. 5. ચા → ચીની

Exercise 2 - Classify (5 marks):

1. 1. પૃથ્વી નો અર્થ? → સંસ્કૃત "પૃથ્વ" = વિશાળ
2. 2. મિત્ર નો અર્થ? → સંસ્કૃત - સાથી
3. 3. જૂતા નો અર્થ? → સંસ્કૃત "જૂત" = જોડ
4. 4. કમ્પ્યુટર નો અર્થ? → અંગ્રેજી - ગણતરી કરનાર
5. 5. ઈન્ટરનેટ નો અર્થ? → અંગ્રેજી - આંતર + જાળ

Exercise 3 - Fill (5 marks):

1. 1. ગુલાબ
2. 2. પુસ્તક
3. 3. મકાન
4. 4. બેન્ક
5. 5. રાજદૂત

Exercise 4 - Apply (5 marks):

(Personal - apply rule correctly)

Exercise 5 - MCQ (5 marks):

1. Q1 → (c) ફારસી
2. Q2 → (d) અંગ્રેજી
3. Q3 → (a) સંસ્કૃત
4. Q4 → (a) શબ્દ યાદ રહે
5. Q5 → (a) રાજા નો દૂત

Exercise 6 - Match (5 marks):

1. 1 → E (ફારસી)
2. 2 → D (અંગ્રેજી)
3. 3 → C (અરબી)
4. 4 → B (સંસ્કૃત)
5. 5 → A (ચીની)

Exercise 7 - T/F (5 marks):

1. 1. True
2. 2. True
3. 3. True
4. 4. True
5. 5. True

Exercise 8 - Application (5 marks):

(Personal - paragraph applying rule)

Total: 40 marks + Bonus 5 = 45 (Self-Eval: 16 separate)

MEMORY TRICKS (યુક્તિ)

- નિયમ ૩ વખત મોટેથી વાંચો - અવાજ થી યાદ રહે
- દરેક ઉદાહરણ ને નોટબુક માં લખો - હાથ થી યાદ રહે
- Pattern સમજો - ભૂલ ઓછી થાય
- દરરોજ ૫ નવા examples બનાવો - practice વધે

PRO TIPS (પેરન્ટ્સ + ટીચર્સ માટે)

- બાળક ને rule ની practice કરાવો - daily ૧૦ મિનિટ
- આ topic (શબ્દો ની મૂળ ઉત્પત્તિ) રોજિંદા વાક્યો માં દર્શાવો
- ભૂલો ધીરજ થી સુધારો - ગુસ્સો ન કરો
- Examples બાળક ની ઉંમર પ્રમાણે વધારતા જાઓ

CERTIFICATE OF COMPLETION**સફળતા પ્રમાણપત્ર**

This is to certify that

(Student Name)

has successfully completed

શબ્દ વ્યુત્પત્તિ (Etymology)

Std 5 Grammar - Word Layer • GSEB Aligned

Parent / Guardian

Teacher / Date